

มาตรฐานทางกฎหมายในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

นายนิ古 สุนทรดัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดิศศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-861-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017878 ๑๗๘๗๐๙๖๗

The Legal Measures Relating to the Return of Cultural Property
to its Country of Origin

Mr. Nick Soonthorndhai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-861-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มาตรการทางกฎหมายในการ เรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

โดย

นายนิก สุนทรอัย

ภาควิชา

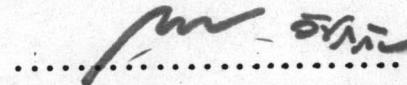
นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

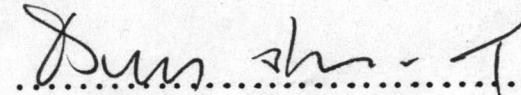
รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์

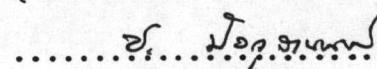

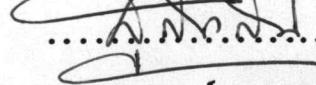
บัญชีดิจิทัล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ภารว วัชราภิຍ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

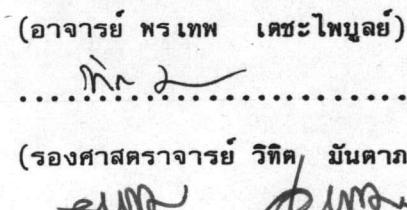
.....
.....
(รองศาสตราจารย์ อังทอง จันทร์คงศุ)

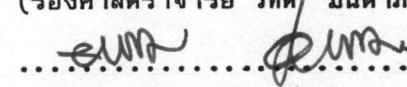
.....
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์)

.....
.....
(ศาสตราจารย์ นจ.สุวัตติศ ติศกุล)

.....
.....
(อาจารย์ ดร.สุชาติ ประจิมทิศ)

.....
.....
(อาจารย์ พรเทพ เพชระไพบูลย์)

.....
.....
(รองศาสตราจารย์ วิทิต มั่นคงภรณ์)

.....
.....
(อาจารย์สุธรรม อุยู่ในธรรม)

ลักษณะของบัญชีดิจิทัล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิก สุนทรรษย : มาตรการทางกฎหมายในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม
(THE LEGAL MEASURES RELATING TO THE RETURN OF CULTURAL PROPERTY
TO ITS COUNTRY OF ORIGIN) อ.ปริญญา : รศ.ดร. ชุมพร ปัจจุสาณนท์, 190 หน้า.
ISBN 974-578-861-9

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ ปัญหาระหว่างประเทศในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมกลับคืนสู่ประเทศไทยก็กำเนิด ได้ทว่าความสำคัญมากยิ่งขึ้น อันมีสาเหตุมาจากการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินทางวัฒนธรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมายที่ยังคงดำเนินไปอย่างแพร่หลาย แนวความคิดในเรื่องการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของรัฐ เริ่มมีบทบาทอย่างเด่นชัดในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา เมื่อรัฐได้เล็งเห็นความสำคัญในการคุ้มครองและการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม และความสำคัญของลักษณะพิเศษของทรัพย์สินที่มีต่อชาติและคนในชาติ โครงสร้างของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดจากความร่วมมือของรัฐและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมีข้อบกพร่องหลายประการที่ไม่สามารถทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเดิมที่และยังมิได้มีแนวทางที่ชัดเจนแน่นอนและเหมาะสมเพียงพอในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ผ่านมาในอดีต แนวความคิดในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ถึงสภาพ และบทบาทของรัฐ แนวทางปฏิบัติของรัฐที่ผ่านมาในอดีตและปัจจุบัน เพื่อที่จะเสนอแนะมาตรการระหว่างประเทศที่เหมาะสมในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมกลับคืนสู่ประเทศไทย ณ ปัจจุบัน

ภาควิชา พัฒนาสตร์
สาขาวิชา พัฒนาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต ๕๖๗๔๒๘
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ก. เกษม

นิพนธ์เรื่องการคืนภูมิประเทศของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

NICK SOONTHORNDHAI : THE LEGAL MEASURES RELATING TO THE RETURN OF CULTURAL PROPERTY TO ITS COUNTRY OF ORIGIN : THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHUMPHORN PACHUSANOND, 190 pp.

Nowadays, international problems in returning cultural property to its country of origin increases its significance and recognition. This is a result of illicit transfer of cultural property which continuously spreads over. The idea of returning state cultural property has played an important role since past three decades when state has commenced to recognize the importance of protection and return of cultural property including its importance to people and the country of origin. The framework of international law created by corporation of concerned states and international organizations still has some deficiencies and is neither clear nor practical enough for returning cultural property.

This thesis, therefore, emphasises on the study in returning cultural property in the past, idea of returning cultural property and concerned principal law, analysis of situation and role of state and state practice in the past and present in order to suggest suitable international measures in returning cultural property to the country of origin.

ภาควิชา มีติศาสตร์
สาขาวิชา มีติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต ลีลา รุ่งอรุณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ. ดร. ปรีดา ใจดี

ກົດຕິກຮມປະກາສ

ແນວຄວາມຄົດໃນການເຂັ້ນວິທຍານິພນຮ່ອບັນນີ້ ຜູ້ເຂັ້ນໄດ້ຮັບຄວາມກຽມຍາຈາກ ຮອງສາສດຣາຈາຍ໌
ຮັດກອງ ຈັນທຣາງສູ ຮອງສາສດຣາຈາຍ໌ ດຣ.ຊູມພຣ ປັຈຸສານນິ້ ແລະອາຈາຍ໌ສູດຣົມ ອູ້ໃນຮຣມ
ທີ່ໄດ້ເສັນອແນວທາງໃນການວາງໂຄຮງຮ່າງ ແລະໃຫ້ຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈ ເກີ່ວກັບ ເຮື່ອນນົມາໄດ້ຕລອດ
ເຫຼືອສິ່ງອື່ນໄດ້ ຜູ້ເຂັ້ນຮູ້ສຶກສາບັນຍືໃນພະກຽມຍາຂອງສາສດຣາຈາຍ໌ທີ່ມ່ວນເຈົ້າ ສຸວັດທີສ ດີສກູລ ທີ່ໄດ້
ປະການພະເມດຕາ ເສົ່ດ໌ຈາມາ ເປັນອົງຄໍຣມກາຣນໃນການສອບວິທຍານິພນຮ່ອງຜູ້ເຂັ້ນ ທັ້ງຍັງໄດ້ປະການ
ຂອຄວາມຮູ້ ແລະຮາຍລະເວີດຕ່າງໆ ອັນເປັນປະໂໄຍ້ນດ້ວຍຜູ້ເຂັ້ນເປັນອໝ່າງຍິ່ງ

ໃນສ່ວນການສຶກສາຄັ້ນຄວ້າໃນຮາຍລະເວີດ ຮັມທັ້ງເຂົກສາຮ້າອ້າງອີງຕ່າງໆ ຂອບພະຄຸນ
ອາຈາຍ໌ ດຣ.ສູ່ຈາດີ ປະຈິມທີສ ຮອງອົບດີກຣມສນອີສຸ່ງຢາ ກະທຽວງານກາຣຕ່າງປະເທດ ອາຈາຍ໌ນີ້ມີ
ມູສີກະຄາມະ ຮອງອົບດີກຣມສຶກສາກ ອາຈາຍ໌ພິສິຖ ເຈົ້າຫຼວງສ ຄູ້ມັກສົງສ ປະພັນໜ່ອງ ຮັມທັ້ງ
ເຈົ້າຫຼວງທີ່ຈາກກອງພິທອກັນ໌ ກຣມສຶກສາກ ເຈົ້າຫຼວງທີ່ຈາກກອງຄໍກາຣຽ ໙ັສໄກທຸກທ່ານ ຂອບຄຸນຄູ້ມັກຈິດຮາ
ກິຈປະເສົາສິຖ ຄູ້ມັກນີ້ຮ່າ ສມານພັນຊຸ່ ຄູ້ມອຮ້ຢູ່ຢາ ສ ວິສຸຂຈະ ແລະບຣດາມີຕຣສຫາຍທີ່ໄດ້ໄຫ້ກໍລັງ
ກາຍແລະກໍລັງໃຈແກ່ຜູ້ເຂັ້ນໃນການທ່າວິທຍານິພນຮ່ອງຈຳສໍາເລົ່າງລ່ວມມາດ້ວຍດີ

ທ່າກວິທຍານິພນຮ່ອບັນນີ້ຈະ ເປັນປະໂໄຍ້ນດ້ວຍໄປໃນກາຍກາຄທັນ້າ ຜູ້ເຂັ້ນຂອມອບຄວາມຕີທັ້ງໝົດ
ນີ້ໄຫ້ແກ່ ບົດາມາຮົດາ ແລະ ດຣ.ນັນທວນ ສູນທຣີຍ ແມ່ຄຄລາວົ່ວ ພິສາວ ຜູ້ມີສ່ວນຜລກດັນໄຫ້ຜູ້ເຂັ້ນກໍາວມາ
ສູ່ຄະນະນິຕິສາສດ ຈຸ່າລາງກຣຍໍມາວິທຍາລ້ຍ

ນາຍນິກ ສູນທຣີຍ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๓
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๔
กิตติกรรมประกาศ.....	๕
บทนำ.....	๖
บทที่	
1. ความเป็นมาของรัฐบาลสุขภาพดีสินทางวัฒนธรรมและการเรียกคืนทรัพย์สิน	
ทางวัฒนธรรม.....	1
1.1 ความเป็นมาของการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	1
1.2 คำจำกัดความของคำว่าทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	3
1.3 ขอบข่ายของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	13
1.3.1 ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม.....	13
1.3.2 เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่กฎหมายบังคับกัน.....	18
1.4 ความเป็นมาของการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	20
1.4.1 บทบาทของยูเนสโกในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	24
1.4.2 บทบาทของประเทศไทยในการเรียกคืนทรัพย์สิน	
ทางวัฒนธรรม.....	37
1.5 ความเป็นมาของการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและการเรียกคืน	
ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของประเทศไทย.....	39
2. แนวความคิดและหลักกฎหมายในเรื่องการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	48
1. แนวความคิดชาตินิยมทางวัฒนธรรม.....	48
2. แนวความคิดในเรื่องความสำคัญของทรัพย์สิน.....	53
2.1 เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทรัพย์สิน.....	53
2.2 สาธารณะประโยชน์ของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	55
2.3 ทรัพย์สินที่เป็นมรดกของชาติ.....	57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

3.	หลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องเอกสารลักษณ์ของชาติ	
	สิทธิ์ตามกฎหมายของรัฐในการป้องกันและพิทักษ์รักษาทรัพย์สิน	
	ทางวัฒนธรรม.....	63
4.	สิทธิทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นสิทธิมนุษยชน.....	66
5.	หลักกฎหมายภายในของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการคืน	
	ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	71
3	การวิเคราะห์สถานภาพของคู่กรณีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียกคืนทรัพย์สิน	
	ทางวัฒนธรรม.....	80
1.	สถานภาพของรัฐที่เป็นเจ้าของสัญชาติเอกชน.....	80
1.1	ในการที่รัฐมิได้เป็นภาคีอนุสัญญาเนสโก ปี 1970.....	80
1.2	ในการที่รัฐเป็นภาคีอนุสัญญาเนสโก ปี 1970.....	95
2.	สถานภาพของรัฐที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	114
2.1	แนวความคิดและวิธีปฏิบัติของรัฐตามกฎหมายภายใน	
	ในการส่งออกทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	115
2.1.1	สถานภาพของรัฐที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม	
	ในการที่มิได้เป็นภาคีอนุสัญญาเนสโก ปี 1970.....	120
2.1.2	สถานภาพของรัฐที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม	
	ในการที่ เป็นภาคีอนุสัญญาเนสโก ปี 1970.....	123
2.2	ความแตกต่างระหว่างรัฐที่เป็นภาคีอนุสัญญาและรัฐที่มิได้เป็น	
	ภาคีอนุสัญญา.....	126
3.	การคุ้มครองเอกชนผู้ครอบครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	128
4	มาตรการในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรม.....	130
1.	การเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามอนุสัญญาเนสโก ปี 1970.....	130
2.	วิธีการในการเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามมาตรา 7 (b) (ii)	
	ของอนุสัญญา.....	132

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

3. ข้อบกพร่องของการ เรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตามอนุสัญญา	133
4. การเรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากอนุสัญญา เนสโก ปี 1970.....	142
5. วิธีการในการ เรียกคืนทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากอนุสัญญา เนสโก ปี 1970..	147
5 สรุปและขอเสนอแนะ.....	154
เอกสารอ้างอิง.....	166
ภาคผนวก.....	178
ประวัติผู้เขียน.....	190